

Sammanfattning:

Ett bolag som bedriver varuhusverksamhet har i tre dagar hyrt in arbetskraft från ett bemanningsföretag för att hantera en oväntad och ovanligt stor varuleverans. Parterna är överens om att situationen krävt ett skyndsamt förfarande och att det var lämpligt att anlita ett bemanningsföretag. De huvudsakliga tvistefrågorna har varit om bolaget i den aktuella situationen var skyldigt att förhandla och i så fall om bolaget påkallat förhandling i rätt tid. Arbetsdomstolen har funnit att bolaget inte varit förhandlingsskyldigt enligt 11 § medbestämmandelagen, men att bolaget haft en skyldighet att påkalla primärförhandling enligt 38 § medbestämmandelagen. Bolaget har påstått att det efter inhyrningen gjort en förhandlingsframställning, men de kontakter som förekom kan enligt Arbetsdomstolens bedömning inte uppfattas som att bolaget då påkallade förhandling. Bolaget har därmed gjort sig skyldigt till brott mot förhandlingsskyldigheten enligt 38 § medbestämmandelagen och ådragit sig en skyldighet att betala skadestånd till förbundet.

Postadress

Box 2018
103 11 Stockholm

Besöksadress

Stora Nygatan 2 A och B

Telefon

08-617 66 00

kansliet@arbetsdomstolen.se
www.arbetsdomstolen.se

Expeditionstid

måndag–fredag
09.00–12.00
13.00–15.00

ARBETSDOMSTOLENDOM
2026-06-24
StockholmAD 2026 nr 48
Mål nr A 121/25**KÄRANDE**

Handelsanställdas förbund, Box 1146, 111 81 Stockholm

Ombud: förbundsjuristen Mattias af Malmborg, LO-TCO Rättsskydd AB,
Box 5152, 121 18 Johanneshov**SVARANDE**

1. Föreningen Svensk Handel, 103 29 Stockholm

2. Åhléns AB, 556797-8126, 118 90 Stockholm

Ombud för 1 och 2: jur.kand. Per Dalekant, adress som 1

SAKEN

Brott mot förhandlingsskyldighet

BAKGRUND

Mellan Föreningen Svensk Handel och Handelsanställdas förbund (förbundet) gäller kollektivavtal, det s.k. detaljhandelsavtalet. Åhléns AB (bolaget) är genom medlemskap i Föreningen Svensk Handel bunden av kollektivavtal i förhållande till förbundet.

Bolaget bedriver varuhusverksamhet i köpcentret Nordstan i Göteborg. I september 2024 anlände en ovanligt stor leverans till varuhusets lastkaj. För att hantera leveransen hyrde bolaget in arbetskraft från ett bemanningsföretag i tre dagar. Parterna är överens om att det var lämpligt att bolaget anlätade ett bemanningsföretag och att situationen krävde ett skyndsamt förfarande.

Frågor om inhyrning av arbetskraft regleras i § 4 i detaljhandelsavtalet. Parterna är överens om att kollektivavtalsbestämmelsen inte har någon annan innebörd än medbestämmandelagens bestämmelser om förhandlingskyldighet vid inhyrning av arbetskraft. Tvisten i målet handlar dels om bolaget i den aktuella situationen har varit skyldigt att förhandla på eget initiativ, dels om bolaget har påkallat förhandling och i så fall om det har gjorts i rätt tid.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Förbundet har yrkat att Arbetsdomstolen ska förplikta bolaget att till förbundet betala allmänt skadestånd med 75 000 kr med ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämningsansökan, dvs. den 22 oktober 2025, till dess betalning sker.

Föreningen Svensk Handel och Åhléns AB (arbetsgivarparterna) har bestritt förbundets yrkande. Sättet att beräkna ränta har vitsordats.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

GRUNDER

Förbundets grunder

Bolaget har hyrt in arbetskraft från ett bemanningsföretag i samband med en tillfällig arbetstopp den 17 september 2024 utan att först förhandla med förbundet.

Inhyrning av personal kan utgöra en viktigare förändring av verksamheten och bolaget har därmed varit förhandlingsskyldigt enligt 11 § medbestämmandelagen. I vart fall har bolaget haft en skyldighet att påkalla primärförhandling med Handelsklubben vid Åhléns Nordstan (klubben) innan åtgärden genomfördes. Inhyrning av personal är en fråga som klubben typiskt sett har intresse av att förhandla om.

Under alla förhållanden har bolaget varit förhandlingsskyldigt enligt 38 § medbestämmandelagen och § 4 i detaljhandelsavtalet.

Det är inte riktigt att klubben skulle ha godtagit att bolaget anlitar bemanningsföretaget Store Support som extraresurs i samband med stora varuleveranser. Det godkännande som klubben lämnat vid en förhandling den 29 oktober 2018 saknar betydelse för prövningen av frågan i detta mål. Godkännandet saknar betydelse eftersom förhandlingen dels inte avsåg en situation som i allt väsentligt var samma som situationen i september 2024, dels hade alltför lång tid passerat.

I efterhand har det kunnat konstateras att det var lämpligt att anlita ett bemanningsföretag för att hantera leveransen den 17 september 2024. Det fanns således synnerliga skäl för bolaget att fatta och verkställa beslut om att hyra in extra personal innan förhandlingsskyldigheten fullgjordes. Bolaget var dock skyldigt att påkalla förhandling innan beslut om inhyrning fattades och verkställdes. Om Arbetsdomstolen skulle komma fram till att bolaget påkallade förhandling den 19 september, var det för sent.

Att klubbens ordförande och vice ordförande möjligen inte var tillgängliga den 17 september var inte skäl för bolaget att underlåta att påkalla förhandling. Alla medlemmar i klubbstyrelsen var behöriga att ta emot förhandlingsframställningar och förhandla.

Bolagets underlåtenhet att påkalla förhandling är ett brott mot förhandlingsskyldigheten enligt medbestämmandelagen och kollektivavtalet. Bolaget ska därför betala allmänt skadestånd till förbundet.

Arbetsgivarparternas grunder

Beslutet att hyra in personal för att hantera den oplanerade leveransen den 17 september 2024 utgjorde inte någon viktigare förändring av bolagets verksamhet. Det förelåg därför inte någon skyldighet att förhandla enligt 11 § medbestämmandelagen. Det finns inte heller någon självständig

förhandlingsskyldighet i detaljhandelsavtalet. Den förhandlingsskyldigheten är helt kopplad till medbestämmandelagen.

Om Arbetsdomstolen skulle finna att det varit en förhandlingspliktig åtgärd att hyra in personal för att hantera leveransen, har det förelegat synnerliga skäl att fatta och verkställa beslutet att hyra in personal, i syfte att forsla bort lastbärare från lastkajen till varuhusets lager och butiksyta, innan förhandlingsskyldigheten fullgjorts.

Bolaget påkallade förhandling skyndsamt. Det skedde på morgonen torsdagen den 19 september dels skriftligen genom att varuhuschefen skickade ett mejl till klubbordföranden, dels muntligen till vice klubbordföranden.

Eftersom åtgärden att hyra in personal för att hantera den oplanerade leveransen i allt väsentligt motsvarar en åtgärd som förbundet har godtagit vid flera tillfällen tidigare, har bolaget inte heller brutit mot 38 § medbestämmandelagen. Om Arbetsdomstolen skulle komma fram till att åtgärden inte motsvarar en åtgärd som tidigare godtagits, har det förelegat synnerliga skäl att besluta om åtgärden innan förhandlingsskyldigheten enligt 38 § medbestämmandelagen fullgjordes. Bolaget påkallade förhandling skyndsamt.

Bolagets agerande har därmed inte varit i strid mot detaljhandelsavtalet och medbestämmandelagen.

PARTERNAS UTVECKLING AV TALAN

Förbundet

Leveransen och bolagets förhandlingsskyldighet

Den 16 september 2024 fick bolaget information om att en ovanligt stor varuleverans skulle sändas från centrallagret. När hela leveransen anlände till varuhuset i Nordstan i Göteborg den 17 september valde bolaget att

anlita ett bemanningsföretag under tre dagar för att klara av hanteringen av varorna. Bolaget påkallade inte någon förhandling om saken med förbundet.

Bolaget hade kunnat beordra övertid för att lösa den uppkomna situationen, men inget sådant försök gjordes. Bolaget diskuterade inte heller den frågan med klubben.

Under de lokala och centrala tvisteförhandlingar som fördes i ärendet godtog förbundet bolagets bedömning att situationen krävde ett skyndsamt förfarande, mot bakgrund av att det fanns potentiella säkerhetsrisker med att tillfälligt överbelasta lagret med det stora varupartiet. Trots detta hade bolaget inte rätt att underlåta att påkalla förhandling med förbundet.

Det är inte riktigt att bolaget skulle ha påkallat förhandling om inhyrningen i något skede. Det mejl som bolaget, genom varuhuschefen, skickade till klubbordföranden den 19 september var inte en förhandlingsframställning utan ett meddelande med information. Varuhuschefen föreslog i mejlet att en avstämning skulle göras påföljande vecka eftersom hon själv skulle vara ledig dagen därpå, dvs. den 20 september.

Om mejlet den 19 september ska tolkas som en förhandlingsframställning är den framställd för sent. Mejllet skickades två dagar efter det att inhyrningen inletts.

Det är inte heller riktigt att klubben skulle ha vägrat att genomföra medbestämmandeförhandling om inhyrningen samt att klubben gav uttryck för bristande intresse av att förhandla med bolaget. Klubben påkallade tvisteförhandling med bolaget den 23 september 2024 angående det som redan inträffat, dvs. när bolagets brott mot förhandlingsskyldigheten var ett faktum.

Möjligheten att förhandla

Arbetsgivarparternas uppfattning, att endast klubbordföranden och klubbens vice ordförande kunde genomföra förhandling, är felaktig och utgör inte skäl att undgå den lagstadgade förhandlingsskyldigheten.

Alla medlemmar i klubbstyrelsen hade full behörighet att förhandla och förhandlade också med bolaget, både före och efter den aktuella händelsen. Ordföranden var alltid tillgänglig för frågor under de förhandlingar hon själv inte kunde delta i och hon var tillgänglig även vid det i målet aktuella tillfället. Övriga medlemmar i klubbstyrelsen hade därtill möjlighet att vända sig till förbundets avdelningsombudsman, UBT, vilket de också gjorde under tidigare förhandlingar.

Klubbens ordförande och vice ordförande befann sig den 17 september på en bolagskonferens där ett antal personer från bolaget, bl.a. vice vd:n och logistikchefen, befann sig. Bolaget hade således kunnat påkalla förhandling med klubbens ordförande där och då. Det är inte riktigt att bolaget inte hade någon möjlighet att skicka en förhandlingsframställning till klubben trots den pressade situationen.

Påståendet, att klubbens vice ordförande den 19 september meddelade varuhuschefen att han inte kunde genomföra någon förhandling, är inte riktigt. Omständigheten saknar därtill betydelse i målet.

Förbundet har inte godkänt att bolaget anlitar Store Support som extraresurs i samband med stora varuleveranser

Bolaget och förbundet förhandlade tidigare om inhyrning av arbetskraft genom Store Support. Det finns flera exempel på att förhandlingar genomfördes och förbundet godkände inhyrning av ett fåtal arbetstagare för att hantera arbetstoppar under enstaka dagar – som längst under en period om drygt två månader – 2017 och 2018. Vid samtliga tillfällen förhandlades inhyrningen i förväg. Varje inhyrningstillfälle begränsades tydligt i omfattning och tid. Parterna har inte träffat någon överenskommelse om inhyrning av arbetskraft från Store Support avseende någon längre tid. De godkännanden som förbundet lämnade 2017 och 2018 kan under alla omständigheter inte åberopas som ett godkännande 2024, när sex år passerat utan att någon inhyrning skedde. Den senaste förhandlingen, som genomfördes den 29 oktober 2018, avsåg inte heller en situation som i allt

väsentligt motsvarade situationen i september 2024. Undantaget från förhandlingsskyldigheten enligt 38 § andra stycket medbestämmandelagen är därför inte tillämpligt.

Bolagets underlåtenhet att påkalla förhandling vid tidigare tillfällen

Förbundet väckte talan mot bakgrund av att bolaget även vid tidigare tillfällen underlåtit att påkalla förhandling inför genomförandet av åtgärder som typiskt sett medför en skyldighet att i förväg påkalla förhandling. När förbundet fick kännedom om dessa överträdelser gjorde förbundet försök att förmå bolaget att följa regelverket, utan att bolaget följde uppmaningarna. Klubben begärde flera gånger av bolaget att bättra sina rutiner och i förväg förhandla kommande förändringar med fack och skyddsombud, utan resultat. Den nu aktuella tvisten har följaktligen inte uppkommit i ett vakuum.

Arbetsgivarparterna

Leveransen och bolagets hantering av situationen

Bolaget bedriver varuhusverksamhet, bl.a. i köpcentret Nordstan i Göteborg. Vid tillfället hade varuhuset ca 160 anställda varav 6–10 arbetade på lagret. På eftermiddagen måndagen den 16 september 2024 fick varuhuschefen CFG information om att en ovanligt stor leverans om 80 lastbärare skulle skickas från bolagets centrallager och anlända dagen därpå. Eftersom detta skulle bli svårt att hantera kontaktade varuhusets logistikansvariga centrallagret med önskemål om att leveransen skulle delas upp på flera leveransdagar. Detta accepterades av centrallagret och beskedet var ett endast halva leveransen skulle skickas den 17 september.

Trots detta besked anlände hela leveransen tidigt tisdagen den 17 september. Då stod 80 lastbärare på varuhusets lastkaj inne i köpcentret Nordstan. Lastkajen används även av en restaurang samt av städpersonal, vaktmästare och annan servicepersonal från fastighetsägaren. Lastbärarna behövde därför transporteras bort från lastkajen snarast.

Det var inte möjligt att endast köra in lastbärarna på lagret som är beläget innanför lastkajen. Det skulle ha medfört att nödutgångar blockerades och det hade heller inte varit möjligt att hålla fri höjd till sprinklers i taket. Då hade lagret behövt stängas på grund av fara för brand och arbetsmiljörisker. Att stänga lagret hade hindrat verksamheten och leveranskedjan och orsakat långvariga konsekvenser för verksamheten. För att få plats med leveransen behövde flera av lastbärarna köras undan och tömmas och varorna packas upp.

Bolaget försökte avhjälpa den uppkomna situationen med egen personal. Det var redan ett ansträngt läge till följd av sjukfrånvaro. Av tio tillfrågade kunde två personer ställa upp. Det fanns inte tid att utreda om det var möjligt att faktiskt beordra någon av de övriga åtta att infinna sig för arbete på tisdagsmorgonen den 17 september. Den logistikansvariga förstärkte lagret med tre butiksmedarbetare för att försöka hantera situationen men insåg att det inte skulle räcka.

Bolaget beslutade därför att anlita bemanningsföretaget Store Support för att hjälpa till att hantera leveransen. Inhyrningen pågick tisdagen den 17 september till torsdagen den 19 september, med fem varuplockare på tisdagen, fyra varuplockare på onsdagen och två på torsdagen.

Bolaget har inte haft någon förhandlingsskyldighet

Beslutet och åtgärden i sig avsåg en enstaka och påtagligt tillfällig åtgärd i en väldigt isolerad situation. Beslutet utgjorde inte en viktigare förändring av bolagets verksamhet. Åtgärden att tillfälligt hyra in personal för att hantera leveransen innebar inte någon förändring av varuhusets organisation eller verksamhet och den fick inte några konsekvenser för någon av bolagets anställda eller förbundets medlemmar, varken vid den tidpunkten eller efteråt. Det har därför inte förelegat någon förhandlingsskyldighet enligt 11 § medbestämmandelagen.

I detaljhandelsavtalet finns inte någon självständig reglering av förhandlingsskyldigheten, utan den är tydligt kopplad till 11 och 38 §§ medbestämmandelagen. Det finns en anmärkning till § 4 i detaljhandelsavtalet där parterna särskilt påminner om att arbetsgivare inför beslut om att hyra in personal ska begära förhandling enligt 11 och 38 §§ medbestämmandelagen, alltså inte enligt detaljhandelsavtalet. Det framgår av inledningen till § 4 i detaljhandelsavtalet att parterna har en gemensam uppfattning om att bemanningsföretag kan vara ett komplement till ett företags ordinarie verksamhet. Detaljhandelsavtalet pekar på några punkter som ska tas upp vid förhandling enligt medbestämmandelagen inför anlåtande av bemanningsföretag, men det är inte fråga om någon självständig reglering.

Skulle Arbetsdomstolen komma fram till att den aktuella situationen omfattas av 11 § medbestämmandelagen har det varit fråga om en sådan undantagssituation som avses i bestämmelsens andra stycke. Om det föreligger synnerliga skäl får en arbetsgivare fatta och verkställa beslut innan han har fullgjort sin förhandlingsskyldighet enligt första stycket. Parterna är överens om att det i den aktuella situationen fanns sådana synnerliga skäl som avses i andra stycket. Frågan har behandlats i förhandlingar, och klubben har hållit med bolaget om att det var lämpligt att hyra in arbetskraft från ett bemanningsföretag. Klubben framförde vid lokal tvisteförhandling att bolaget borde ha skickat en förhandlingsframställning på tisdagen den 17 september i stället för att begära förhandling muntligt i ett samtal på torsdagen den 19 september. Vid tidpunkten var parterna överens om att bolaget begärde förhandling muntligen på torsdagen den 19 september. Frågan behandlades även i central förhandling. Förbundet var då kritiskt till att förhandling inte påkallades samma dag, alltså den 17 september.

Parterna har alltså varit överens om att det förelåg en situation som krävde skyndsam hantering, och bolaget kunde därmed enligt 11 § andra stycket medbestämmandelagen besluta om åtgärden att anlita arbetskraft från ett bemanningsföretag innan förhandlingsskyldigheten fullgjorts. Någon skyldighet att påkalla förhandling innan beslutet fattades framgår inte av

bestämmelsen i medbestämmandelagen. Det finns inte någon skyldighet att påkalla förhandling innan beslut fattas och verkställs i en sådan situation, och i vart fall inte i den aktuella situationen.

Hur bolaget i och för sig valt att agera inför de situationer som uppstått 2017 och 2018 innebär inte att bolaget har medgivit att det faktiskt har förelegat en förhandlingsskyldighet enligt 11 § medbestämmandelagen i den nu aktuella situationen.

Förbundet har godkänt att bolaget anlitar Store Support som extraresurs i samband med stora varuleveranser

Enligt 38 § medbestämmandelagen ska arbetsgivaren innan han beslutar att låta någon utföra visst arbete för hans räkning utan att denne därvid ska vara arbetstagarare hos honom, på eget initiativ förhandla med den arbetstagarorganisation i förhållande till vilken han är bunden av kollektivavtal för sådant arbete. I andra stycket finns undantag från förhandlingsskyldigheten. Bl.a. gäller den inte om den tilltänkta åtgärden i allt väsentligt motsvarar en åtgärd som har godtagits av arbetstagarorganisationen tidigare. Först om organisationen i ett särskilt fall begär det, är arbetsgivaren ändå skyldig att förhandla innan han fattar eller verkställer ett beslut. Det har i målet inte gjorts gällande att förbundet har gjort någon sådan särskild begäran.

Själva åtgärden, alltså inhyrningen av Store Support för att hantera den aktuella leveransen den 17 till den 19 september 2024, avser inhyrning av samma bemanningsföretag som hyrts in för att hjälpa till tidigare i situationer som i allt väsentligt motsvarar den aktuella situationen. Det krävs inte att omständigheterna är identiska. Den 29 oktober 2018 godtog förbundet att bolaget anlidade Store Support som extra resurs för att hjälpa till med varuupplöckning och påfyllnad i samband med stora varuleveranser, vilket i allt väsentligt är samma åtgärd som den i september 2024. Vid ytterligare elva förhandlingar 2017 och 2018 har förbundet godtagit inhyrning i situationer som i allt väsentligt motsvarar den nu aktuella. I vart fall åtta av dessa tillfällen avser uttryckligen hantering av

lager, leveranser och upplockning. Förbundet har inte i något fall motsatt sig åtgärderna. Klubben har i några fall framfört önskemål om framåtsyftande lösningar och i något fall har bolaget först försökt att täcka behovet med befintlig personal, efter önskemål från klubben. Vid varje tillfälle har förhandlingarna slutat i enighet. Förbundet har under de aktuella tvisteförhandlingarna inte haft några synpunkter alls på valet av bemanningsföretag. Att förbundet nu skulle motsätta sig valet av Store Support har inte framkommit.

I medbestämmandelagen finns inte angivet någon bortre gräns för det tidigare godtagandet av en åtgärd. Förbundet har inte pekat på någon omständighet som talar för att bolaget har haft anledning att anta att förbundet inte skulle godta anlita det av samma bemanningsföretag igen.

Även från förhandlingsskyldigheten enligt 38 § medbestämmandelagen görs det undantag för situationer då det föreligger synnerliga skäl för arbetsgivaren att få fatta och verkställa ett beslut innan förhandlingsskyldigheten har fullgjorts.

Bolaget påkallade förhandling på morgonen den 19 september i samtal mellan varuhuschefen och vice klubbordföranden DM. Att förhandling har påkallats muntligen har medgetts av förbundet vid de lokala tvisteförhandlingarna. Dessutom har förhandling påkallats genom mejl som varuhuschefen skickade till klubbordföranden på morgonen den 19 september 2024.

Möjligheten att förhandla

När bolaget påkallade förhandling visade det sig att det ändå inte gick att förhandla med klubben. På varuhuset i Nordstan finns en lokal klubb och bolagets avsikt var vid tillfället att förhandla, trots att det inte fanns någon faktisk förhandlingsskyldighet. Det som är speciellt på just denna arbetsplats är att klubben, genom dess ordförande, tidigare hade gett tydligt besked om att förhandlingar skulle föras med henne eller med klubbens vice ordförande, inte med någon annan. Övriga medlemmar av klubbstyrelsen

har tidigare bekräftat detta genom att på olika sätt ge tydligt uttryck för att de inte kan genomföra en förhandling utan ordföranden eller vice ordföranden. Detta har bolaget påtalat vid den efterföljande tvisteförhandlingen.

Tisdagen den 17 och onsdagen den 18 september var klubbens ordförande och vice ordförande på konferens med förbundet. Eftersom klubbordföranden och vice klubbordföranden inte var på plats och det inte var möjligt att förhandla med någon annan från klubbstyrelsen insåg bolaget att det behövde fatta beslut om åtgärden innan det var möjligt att genomföra en medbestämmandeförhandling.

Det var under tisdagen och onsdagen den 17 och 18 september hög arbetsbelastning med fokus på den personal som var på plats och hantering av varuhusets drift samt den stora leveransen. Det fanns därför inte utrymme att söka klubbordföranden och vice klubbordföranden i deras utevaro, och inte heller någon på förbundets lokalavdelning. Bolaget bedömde, mot bakgrund av åtgärdens karaktär och de föreliggande omständigheterna, att det var tillräckligt att prata med dem på torsdagen när de skulle vara tillbaka.

Torsdagen den 19 september var vice klubbordföranden tillbaka. Varuhuschefen sökte upp honom för att hitta en tid för att genomföra en förhandling om inhyrningen. Vice klubbordförandens besked var att han inte kunde genomföra en sådan förhandling, utan han hänvisade till klubbordföranden. Hon var inte på plats. Varuhuschefen skickade därför ett mejl till klubbordföranden där hon kort förklarade den uppkomna situationen och att hon ville diskutera den med klubbordföranden.

Det finns inte några formkrav i medbestämmandelagen på hur en förhandling ska påkallas eller genomföras. Det har varit uppenbart för förbundet att bolaget ville förhandla om åtgärden att hyra in personal i den uppkomna situationen. Klubbordföranden var inte intresserad av någon förhandling eller avstämning utan enbart av en senare tvisteförhandling.

Varuhuschefen hörde inte något från klubbordföranden förrän på måndagen den 23 september. Då begärde klubbordföranden tvisteförhandling med bolaget på grund av att bolaget hyrt in arbetskraft utan föregående förhandling och klubben begärde därför skadestånd. Således vägrade klubben att genomföra en medbestämmandeförhandling i efterhand, utan att ens lyssna på bolaget. Det är uppenbart att klubben inte hade något intresse av att förhandla i frågan. I stället gick klubben direkt på en tvisteförhandling om brott mot medbestämmandelagen. Att bolaget inte påkallade förhandling redan den 17 september saknar därför betydelse.

UTREDNINGEN

Målet har avgjorts efter huvudförhandling. På förbundets begäran har vittnesförhör hållits med klubbordföranden AS och ombudsmannen UBT. På arbetsgivarparternas begäran har vittnesförhör hållits med tidigare varuhuschefen CFG och lagermedarbetaren och tidigare vice klubbordföranden DM.

Parterna har även åberopat skriftlig bevisning.

DOMSKÄL

Tvisten

Tvisten i målet handlar dels om bolaget var förhandlingsskyldigt enligt 11 och 38 § medbestämmandelagen, och därmed även enligt § 4 i detaljhandelsavtalet, dels om bolaget påkallade förhandling och i så fall om det gjordes i rätt tid.

Förbundet har gjort gällande att inhyrning av personal kan utgöra en viktigare förändring av verksamheten och att det är en fråga som klubben typiskt sett har ett intresse att förhandla om. Enligt förbundet har bolaget haft en skyldighet att förhandla med klubben enligt såväl 11 som 38 § medbestämmandelagen, samt enligt § 4 i detaljhandelsavtalet.

Arbetsgivarparterna har i första hand gjort gällande att bolaget inte haft någon skyldighet att förhandla enligt vare sig 11 eller 38 § medbestämmandelagen. Enligt arbetsgivarparterna har beslutet att hyra in personal för att hantera leveransen den 17 september 2024 inte utgjort någon viktigare förändring av bolagets verksamhet och bolaget var därför inte förhandlingsskyldigt enligt 11 § medbestämmandelagen. Vidare har arbetsgivarparterna gjort gällande att bolaget enligt 38 § andra stycket medbestämmandelagen inte var förhandlingsskyldigt, eftersom förbundet redan tidigare har godkänt att bolaget anlitar Store Support som extraresurs i samband med stora varuleveranser. I andra hand har arbetsgivarparterna gjort gällande att det i den aktuella situationen förelegat synnerliga skäl enligt 11 § andra stycket respektive 38 § tredje stycket medbestämmandelagen, som gett bolaget rätt att fatta och verkställa beslutet att hyra in personal innan förhandlingsskyldigheten fullgjorts.

Förbundet har bestritt att tidigare godkännanden av bolagets beslut att anlita Store Support enligt 38 § andra stycket medbestämmandelagen undantar bolaget från skyldighet att förhandla, dels eftersom de tidigare godkännandena ligger alltför långt tillbaka i tiden, dels eftersom åtgärden i september 2024 inte i allt väsentligt motsvarar de tidigare godkända åtgärderna. Förbundet har vidare vitsordat att det vid tillfället förelåg synnerliga skäl för bolaget att fatta och verkställa beslutet att hyra in personal innan förhandlingsskyldigheten fullgjorts. Enligt förbundet har bolaget ändå haft en skyldighet att påkalla förhandling innan beslutet fattades.

Var bolaget förhandlingsskyldigt enligt 11 § medbestämmandelagen?

Av 11 § medbestämmandelagen följer att en arbetsgivare, innan han beslutar om viktigare förändringar av sin verksamhet, på eget initiativ ska förhandla med arbetstagarorganisation i förhållande till vilken han är bunden av kollektivavtal. Detsamma gäller innan arbetsgivare beslutar om viktigare förändring av arbets- eller anställningsförhållandena för arbetstagare som tillhör organisationen.

I det första fallet, det s.k. verksamhetsfallet, omfattar förhandlings-skyldigheten alla frågor i arbetsgivarens verksamhet som har den omfattningen och innebörden för arbetstagarna, att man typiskt sett bör räkna med att en facklig organisation vill få tillfälle till förhandling. I det andra fallet, det s.k. arbetstagarfallet, föreligger den primära förhandlings-skyldigheten när frågan är av sådan beskaffenhet att man typiskt sett har att räkna med att arbetstagarorganisationen vill förhandla. Ingrepp i den enskildes arbets- eller anställningsförhållanden som inte är enbart tillfälliga och inte heller i övrigt är av mindre betydelse hör in under förhandlings-skyldigheten. (Prop. 1975/76:105 bil. 1 s. 353 ff.)

Den utgångspunkt som är gemensam för båda fallen är alltså att det är fråga om en viktigare förändring om ett beslut har den omfattningen och innebörden för arbetstagarna att man typiskt sett bör räkna med att en facklig organisation vill få tillfälle till förhandling. Bedömningen ska ske på objektiva grunder (AD 2023 nr 20).

Enligt Arbetsdomstolens praxis kan inhyrning av arbetskraft vara en sådan fråga som omfattas av förhandlingsskyldigheten enligt 11 § medbestämmandelagen (se t.ex. AD 1980 nr 39), men är inte alltid det (se t.ex. AD 2017 nr 6).

Arbetsdomstolen gör följande bedömning.

Frågan som skulle vara föremål för förhandling mellan parterna är inhyrning av personal från ett bemanningsföretag för att under tre dagar hantera en oväntad och ovanligt stor leverans av varor. Den första dagen hyrdes fem personer in, den andra dagen fyra och den tredje dagen två personer. Hösten 2024 hade bolagets varuhus i Nordstan 160 anställda, varav mellan sex och tio normalt arbetade på lagret. Det framgår av åberopade förhandlingsprotokoll att bolaget anlidade Store Support vid flera tillfällen 2017 och 2018. Det har inte framkommit att någon personal hyrdes in mellan 2018 och september 2024.

Av utredningen har inte framkommit annat än att inhyrningen var en enstaka tillfällig åtgärd. Enligt Arbetsdomstolens bedömning innebar den tillfälliga inhyrningen av ett fåtal personer under tre dagar för hantering av varor, som kommit med en enda oplanerad och ovanligt stor leverans, inte en sådan viktigare förändring av bolagets verksamhet som avses i 11 § medbestämmandelagen. Bolaget var alltså inte förhandlingsskyldigt enligt den bestämmelsen.

Var bolaget förhandlingsskyldigt enligt 38 § medbestämmandelagen?

Av 38 § första stycket medbestämmandelagen framgår att innan en arbetsgivare beslutar att låta någon utföra visst arbete för hans räkning eller i hans verksamhet utan att denne därvid ska vara arbetstagarare hos honom, ska arbetsgivaren på eget initiativ förhandla med den arbetstagarorganisation i förhållande till vilken han är bunden av kollektivavtal för sådant arbete. Den primära förhandlingsskyldigheten enligt 38 § första stycket gäller även om ett tilltänkt anlitande av ej anställd arbetskraft inte kan anses innebära någon förändring av arbetsgivarens verksamhet (prop. 1975/76:105 bil. 1 s. 394). Arbetstagarorganisationen ska genom reglerna om primär förhandlingsskyldighet i 38 § medbestämmandelagen få tillfälle att undersöka om situationen är sådan att förutsättningar finns för veto mot en av arbetsgivaren tilltänkt åtgärd enligt reglerna i 39 och 40 § medbestämmandelagen.

Arbetsgivarparterna har inte ifrågasatt att den aktuella situationen i och för sig träffas av den primära förhandlingsskyldigheten gentemot förbundet enligt 38 § första stycket medbestämmandelagen, men har invänt att förbundet den 29 oktober 2018 godkänt att bolaget anlitar Store Support som extraresurs i samband med stora varuleveranser.

Enligt 38 § andra stycket medbestämmandelagen gäller det första stycket inte om den tilltänkta åtgärden i allt väsentligt motsvarar en åtgärd som har godtagits av arbetstagarorganisationen. Av förarbetena till bestämmelsen framgår att ett krav för att detta undantag ska vara tillämpligt är att samma

utomstående person eller företag ska anlitas för ett likadant arbete som tidigare. Vidare framgår att de villkor som ska gälla för det tilltänkta arbetet inte i något mera väsentligt hänseende får avvika från vad som tidigare har godtagits. För att en tidigare åtgärd ska anses ha blivit godtagen krävs att ett verkligt godkännande har kommit till uttryck. (Prop. 1975/76:105 bil. 1 s. 396.)

Enligt 38 § tredje stycket medbestämmandelagen får, om synnerliga skäl föranleder det, arbetsgivaren fatta och verkställa ett beslut innan förhandlingsskyldigheten enligt första stycket har fullgjorts.

Arbetsdomstolen gör följande bedömning.

Enligt arbetsgivarparterna godtog klubben den 29 oktober 2018 att bolaget anlitar Store Support som extraresurs för att hjälpa till med varuupplöckning och påfyllnad i samband med stora varuleveranser. Arbetsgivarparterna har åberopat tolv förhandlingsprotokoll rörande inhyrning av personal från Store Support från 2017 och 2018 och pekat på att förbundet inte i något fall motsatte sig åtgärden. Arbetsgivarparterna har argumenterat för att den åtgärd som bolaget beslutade i september 2024, att hyra in personal från Store Support under tre dagar för att hantera den oplanerade leveransen, i allt väsentligt motsvarade den åtgärd som förhandlades den 29 oktober 2018.

Arbetsdomstolen kan konstatera att de åberopade förhandlingsprotokollen visserligen avser inhyrning av personal från bemanningsföretaget Store Support och att förhandlingarna i huvudsak avsåg inhyrning av personal för att hjälpa till med bl.a. varuupplöckning och påfyllning. Enligt Arbetsdomstolens mening är det dock inte möjligt att av innehållet i förhandlingsprotokollen dra slutsatsen att det i september 2024 tilltänkta arbetet motsvarade det arbete för vilket godkännande lämnades av förbundet i oktober 2018. Den tid som förlöpt utan att någon inhyrning av Store Support skett är alltför lång, och villkoren för arbetet på bolagets arbetsplats såväl som inom bemanningsföretaget kan under denna tid ha ändrats. Enligt

Arbetsdomstolens bedömning är det av arbetsgivarparterna åberopade undantaget från den primära förhandlingsskyldigheten i 38 § andra stycket medbestämmandelagen därför inte tillämpligt.

Påkallade bolaget förhandling den 19 september?

Enligt 16 § medbestämmandelagen ska en part som vill förhandla göra en framställning om förhandling hos motparten. En sådan förhandlingsframställning kan vara muntlig om inte motparten begär en skriftlig framställning. Oavsett formen för framställningen krävs att det tydligt framgår att det är fråga om en begäran om förhandling (se t.ex. AD 1975 nr 44 och AD 1986 nr 46).

Förbundet har gjort gällande att bolaget inte gjorde någon förhandlingsframställning rörande inhyrningen.

Arbetsgivarparterna har gjort gällande att bolaget den 19 september påkallade förhandling om inhyrningen av personal från Store Support, dels muntligen i samtal mellan varuhuschefen och vice klubbordföranden DM, dels skriftligen i form av ett mejl från varuhuschefen till klubbordföranden AS.

CFG har i sitt förhör uppgivit bl.a. följande. Hon gick till lagret på torsdagen när DM var på plats. Syftet med att söka upp honom var att hon ville förhandla. Hon pratade med honom om förhandling och informerade om att, och varför, bolaget tagit in Store Support. Hon fick till svar från DM att hon skulle ta det med ordföranden. Hon gick därför vidare med att skicka mejl till AS. I mejlet förklarade hon att hon ville prata med AS och hennes avsikt var att de skulle förhandla. Hon skulle vara ledig på fredagen så hon föreslog att de kunde prata på måndagen. Hon fick inte något svar på mejlet från AS. Hon hade skrivit förhandlingsframställningar vid några tillfällen tidigare. Normalt hade bolaget en dialog med klubben innan de skickade framställningar och de var inte så formella. Formen för framställning berodde på vilket ärende den avsåg. Det finns en mall i bolagets system som brukar användas.

DM har i huvudsak uppgivit följande om kontakten med CFG den 19 september 2024. CFG kom fram och pratade om att de tagit in Store Support. Han kommer inte ihåg exakt vad hon sa men hon gav uttryck för att de skulle sätta sig ner och ha ett möte om Store Support. Hans besked till CFG var då att AS skulle samla information, läsa igenom kollektivavtalet och ta kontakt med förbundet i Göteborg. Han sa till CFG att AS skulle kontakta henne och han trodde att AS skulle ta kontakt under dagen på torsdagen. Han uppfattade inte deras samtal som en förhandlingsframställning.

Det mejl som CFG skickade till AS anger som ämne ”Store support” och har följande lydelse.

Hej A,

Vi hade en stor utmaning i tisdags på lagret som gjorde att vi inte hade ett annat val än att ta in store support. De va här i tisdags och i onsdags och sista gången idag.

Vi är i full färd med att rekrytera så detta vill vi inte ska hända igen.

Tyvärr fanns det inga att ta in och vi var tvungna att agera snabbt.

Jag är ledig imorgon så låt oss stämma av detta nästa vecka. Maila mig gärna om du vill.

Hur jobbar du nästa vecka?

Bästa

C

AS har i sitt förhör uppgivit bl.a. följande angående mejlet. Hon tolkade innehållet i mejlet som ganska nonchalant. Hon tänkte att bolaget återigen inte brydde sig om förhandlingsskyldigheten. I mejlet stod det bara att detta hänt, att de var tvungna och att de kan stämma av nästa vecka. Hon uppfattade inte mejlet som en förhandlingsframställning. På bolagets intranät finns en gedigen mall och information om hur en förhandlingsframställning ska se ut. CFG har skrivit sådana tidigare och då bifogat framställningen till ett mejl med en förklaring till varför den kommer.

Arbetsdomstolen gör följande bedömning.

CFG har uppgivit att hon förmedlat bolagets avsikt att förhandla frågan om inhyrningen av personal från Store Support såväl muntligen till DM som skriftligen till AS den 19 september. Av förhöret med DM framgår att han uppfattade att CFG sökte kontakt för att hon önskade förhandla med klubben, men att han inte uppfattade deras samtal som en begäran om förhandling. Det framgår även att han hänvisade till AS. Enligt Arbetsdomstolens mening framgår det därmed tydligt av DM:s förhörsuppgifter att han inte uppfattade att CFG i och med samtalet med honom framställde en begäran om förhandling med klubben. För att samtalet inte ska anses som en muntlig förhandlingsframställning talar även CFG:s uppgift om att hon gick vidare till kontakt med AS.

Av utredningen framgår att det vid bolaget fanns en etablerad ordning och en mall för förhandlingsframställningar, och att den ordningen inte följts i detta fall. AS har därtill uppgivit att hon inte uppfattade det mejl som CFG skickade till henne den 19 september som en förhandlingsframställning. Enligt Arbetsdomstolens mening talar inte heller mejlets ordalydelse för att det var en av bolaget framställd begäran om förhandling.

Sammanfattningsvis ger utredningen inte tillräckligt stöd för att bolaget faktiskt gjorde en förhandlingsframställning till klubben den 19 september. De kontakter som förekom kan, enligt Arbetsdomstolens mening, inte uppfattas som att bolaget då påkallade förhandling med klubben.

Det har inte påståtts att bolaget på något annat sätt har påkallat förhandling eller fullgjort sin förhandlingsskyldighet. Eftersom slutsatsen blir att bolaget inte alls har förhandlat inhyrningen, finns det inte anledning för Arbetsdomstolen att gå in arbetsgivarparternas invändning om synnerliga skäl att fatta och verkställa beslutet att hyra in personal innan förhandlingsskyldigheten fullgjorts, vilket för övrigt i sig är ostridigt.

Bolaget ska betala skadestånd till förbundet

Arbetsdomstolens slutsats är att bolagets agerande inneburit ett brott mot förhandlingsskyldigheten enligt 38 § medbestämmandelagen, eftersom

bolaget inte påkallade förhandling om inhyrningen. Bolaget har därmed ådragit sig en skyldighet att betala skadestånd för detta till förbundet.

Bolagets underlåtenhet att förhandla har utgjort ett brott mot en central bestämmelse i medbestämmandelagen. Parterna i detaljhandelsavtalet har kopplat kollektivavtalsbestämmelsen om inhyrd arbetskraft i § 4 till medbestämmandelagens regelverk om förhandlingsskyldighet, och bolagets agerande utgör därmed även ett brott mot detaljhandelsavtalet. Det har å andra sidan inte påståtts eller annars framkommit något som tyder på att förbundet, om förhandlingsskyldigheten inte hade åsidosatts, skulle ha inlagt veto mot anlitaandet av Store Support. Förbundet har i stället varit överens med bolaget om att det var lämpligt att hyra in extra personal på det sätt som gjordes.

Vid en samlad bedömning finner Arbetsdomstolen att bolaget ska åläggas att betala skadestånd till förbundet med 50 000 kr. Det råder inte tvist om räntan.

Rättegångskostnader

Vid denna utgång ska arbetsgivarparterna ersätta förbundet för dess kostnader i målet. Förbundet har begärt ersättning med 207 841 kr varav 148 800 kr för arbete, 3 400 kr tidspillan, 38 050 kr mervärdesskatt på kostnaden för arbete och tidspillan samt 17 591 kr för parts egna kostnader inklusive mervärdesskatt. Av beloppet för parts egna kostnader avser 4 087 kr UBT:s resa och 1 864 kr hennes logi samt 7 912 kr AS:s resa och 3 728 kr hennes logi.

Arbetsgivarparterna har vitsordat ersättningen för ombudsarvode. De har inte vitsordat kostnaderna för parts egna kostnader och därvid ifrågasatt resekostnaderna.

Arbetsdomstolen anser att de yrkade beloppen är skäliga.

DOMSLUT

1. Åhléns AB ska till Handelsanställdas förbund betala allmänt skadestånd med 50 000 kr, med ränta enligt 6 § räntelagen från den 22 oktober 2025 till dess betalning sker.

2. Föreningen Svensk Handel och Åhléns AB ska med hälften vardera ersätta Handelsanställdas förbund för rättegångskostnader med 207 841 kr, varav 148 800 kr avser ombudsarvode, med ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ledamöter: Lars Dirke, Karin Hellmont, Kurt Eriksson, Anders Norberg, Johanna von Hellwig, Jolan Wennberg och Anneli Söderberg. Enhälligt.

Rättssekreterare: Elin Kennedy